

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

II. De clericis non residentibus in ecclesia vel præbenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

CAP. II.

Nos pro pastoralis officii nostri sollicitudine, Ecclesiasticam disciplinam temporum difficultate ac hominum malitia licentiaque in deterius labentem, quantum nobis ex alto conceditur, in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere cupientes, considerantesque conveniens esse, ut clerici, maxime qui in sacris ordinibus constituti aut beneficiati existunt, cujuscunque gradus existant, non solum interius vitæ munditia ac virtutum splendore, cæteris præfulgent, verum etiam exterius in eorum habitu & vestibus gravitatem & morum honestatem quam ipsos decet præ se ferant, statuiamus, decernimus, & ordinamus, quod omnes & singuli clerici, qui dignitates, personatus, canonicatus, & præbendas, parochiales Ecclesias, aut alia quæcunque beneficia Ecclesiastica qualiacunque sint obtinent, vel qui in quibusvis sacris ordinibus constituti sint, qui in hac alma urbe nostra permanent & moram trahunt, & in illo indultu incedant cum debita & congrua tonsura, vestibus exterioribus antè infra genua se extendentes, ita ut à vestibus & sagis laicorum omninò distent, gestent, sub poena excommunicationis, ac sub aliis, ac etiam crescente eorum contumacia beneficiorum privationis, arbitrio nostro, seu dilecti filii nostri Jacobi tituli S. Mariæ in Cosmedin. in hac alma urbe ejusque districtu Vicarii generalis, imponen. poenis in eventu contraventionis incurren.

Nicolaus Quintus.

Concubinarius privatur officio, & inhabilis ad officia & beneficia declaratur.

CAP. III.

Sidiligerent attendimus vitia singula, quæ in conspectu populi decus villescere faciunt clericale, quam odibilis sit incestus in clero, crimen incestus hujusmodi, quod plerique propter illius impunitatem sibi blanduntur minime verendum, imò quali non fore peccatum, non immeritò cohibere compellimur, & præsertim cõpropensius in curia nostra, quò illud ibidem videtur scandalosius, & ab aliis periculosius trahitur in exemplum. Hinc est, quòd nos præsentis constitutionis edito, universis & singulis sedis Apostolicæ officialibus, necnon quævis Romanæ curiæ officia exercentibus, etiam ratione officiorum hujusmodi ipsius sedis officiales non censentur, & aliis quibuscunque clericis eandem curiam sequentibus, districtius inhihemus, ne quisquam ex eis concubinam publicè in domo sua, aut alibi, ut illius turpi commercio liberius utatur, teneat: seu quicumque mulierem ad aliorum turpem usum hujusmodi, aut quamcunque mulierem in præsentiarum tennerit, nisi post præsentium publicationem in valvis Basilicæ Principis Apostolorum de urbe, & in cancellaria nostra faciendam (quam etiam vim habere volumus monitionis premeritoria) infra novem dies ab hujusmodi excessu realiter & cum effectu destiterit, ac concubinam seu mulierem ipsam penitus & omninò dimiserit, quodq; quisquis in antea concubinam vel mulierem talem tenere præsumpserit, omnibus beneficiis suis Ecclesiasticis, necnon quæ in dicta curia obtinent vel exercent officis, sint ipso facto privati, illaque extrunc possint per quoscunque alios liberè impetrari, idemque privati, necnon quicumque alii concubinas & mulieres hujusmodi contra præ-

a Ex Concilio Carthag. cap. 45. & ex generali Synodo Sept. can. 29. 21. quasi. 4. cap. omnis iactura. Concil. Trident. sess. 14. cap. 6.
 b In Presbyterorum lasciviam & libidinem sanctiones varie editæ sunt a summis Pontificibus & Conciliis, Nicæno canon. 3. 32. dist. cap. interdict. & Narretens. cap. 3. quas refert Burchardus. lib. 2. decret. cap. 116. Leco. part. 6. cap. 192. Adde Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 14. & l. eum qui. C. de Episcop. & cler. v. Concil. Trident. sess. 25. c. 14.

sentem prohibitionem tenere præsumptos, etiam si censentur ad beneficia obtinenda, & in dicta officia hujusmodi exercenda, nec illorum capere officia, nisi inhabilitatem suam antea, per dicta beneficia obtinuerint aboleri, & interim per eos in prædicta habeantur pro infectis.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.
 Incontinentes clerici, & sceleris contra naturam horridi sacris canonibus & juris æquissimi statuto plebuntur. Menas bennos decoritur.

CAP. IV.

Vt clerici præsertim castè continentique juramento præcepta vivant, statuiamus, ut contra factum acriter secundum canones puniantur. Si quis vero laicus quàm clericus de crimine, propter quòd venia Dei in filios diffidentia, convictus fuerit, poena per sacros canones aut jus civile respective imposita puniatur. Concubinarii autem, sive laici sive clerici, eorumdem canonum poenis multentur, neque legentium tolerantia, seu prava consuetudo, quæ per nos in potela dicenda est, à multitudine peccantium alio excolibet excusatio, eis aliquo modo suffragetur, sed iura juris censuram severe puniantur.

Pius Quintus.

Clerici nefandi criminis contra naturam rei, degradati & in laicos privilegio excommunicati, seculari jurisdictioni, parantur in laicos iure statuta sunt recepturi, ordantur.

CAP. V.

Horrendum illud a seculis, quo polluta, immundissima civitates tremendo Dei iudicio castigantur, nobilissimum nobis dolorem inurit, graviterque commovet, ut ad illud, quantum potest, remediandum, studia nostra conferamus. Sane Concilio & dignoscitur constitutum, in quo præsertim illa incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentia, depulsi fuerint laborare, à clero deiciantur, vel ad agendam monasterii penitentiam detradantur. Verum ne ut sagittæ contagium impunitatis spe, quæ in somno peccati illecebra est, fidentius in valescat, clericos in valescat, criminis reos, gravius ulciscendos delibetimus, ut qui animæ interitum non horrescunt, hoc ceteris decreta concilii legum vindice gladius secularis. Itaque quod non jam in ipso Pontificatus nostri principio hæc de re decrevimus, plenius nunc, fortiusque persequi incertemus, omnes & regulares, cujuscunque gradus & dignitatis, tam clericum nefas exercentes, omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate privamus. Itaque per iudicem Ecclesiasticum degradati, potestatem statim seculari tradantur, qui de eis illud idem caput supplicium, quod in laicos hoc in exitio devolarum legitimum reperitur sanctionibus constitutum. Rom. 3. Cal. Sept. 1568.

TITVLVS II. DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS in Ecclesia vel præbenda.

Pius Quartus, ex Concilio Tridentino.
 Episcoporum non residentium in diocesi, omniq; curam ipsorum penam.

a Iure hoc scelus vocat horridum & execrandum, post. Alex. 2. part. 9. 147. Thom. 22. 114. Alex. 1. 11. 64. Alex. 2. part. 11. 5. cap. 4. Vnguer. cap. 7. 3. 3. Arg. Dyb. Tab. 100. Peral. tit. de luxuria. b C. clerici. de excessibus prelati & 16. tit. 608. cap. 6.

CAP. I.

DE salute gregis Domini nobis ex alto commissi attentius cogitantes, eo libenter intendimus, per quæ grex ipse continua suorum cum eo residentia a pastorum præservetur à noxiis, & in devium prolabens ad rectitudinis tramitem reducat, ut pastores ipsi residentiam ipsam, prout tenentur, commodius facere, ac circa ipsius gregis curam libentius ac ferventius invigilare, & illum ab errorum præcipitiis præservare, ac in fide orthodoxa, & devotione nostrâ continere valeant, opem & operam efficaces impendimus, prout rerum & temporum qualitate pensata conspicimus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quod nos motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, universos & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas ab Ecclesiis & diocesis suis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub interditi ingressus Ecclesiæ poena, eo ipso absque alia declaratione incurrenda, districtè percipiendo monemus, ut omnibus postpositis quanto citius, in Romana Curia videlicet moram trahentes, intra unum, extra eam verò in Italia, intra duos, extra verò Italiam existentes, intra 4. menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis faciendam computandos, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu dioceses suas proficisci, & sese personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, residere, & pastorale officium exercere debeant. Si quis autem à Patriarchali, Primatiali, metropolitana seu cathedrali Ecclesia sibi quoque titulo, nomine seu jure commissa, quacunque illa dignitate, gradu & præminencia præfulgeant, legitimo impedimento, seu iustis rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso jure incurtant: Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso amittat: erefcente verò contumacia, ac severi sacrorum canonum censuræ subiciatur, metropolitano verò absente, suffraganeo, Episcopos absentes metropolitano verò absente, suffraganeo, Episcopus antiquior residens, sub poena interditi ingressus Ecclesiæ ipso jure incurrenda, infra tres menses per litteras vel nuntium Romano Pontifici denuntiare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumacia exegerit, sua supremæ sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAP. II.

Privilegia & facultates concessa Episcopis ingratiam pastoralis residentia.

Eosdem autem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in earum diocesis personaliter residentes, specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, ut liberius & commodius eorum officio fungi valeant, eis, & eorum cultibus ut quando residerint, etiam prætextu quorumcumque delictorum & excessuum atrociorum, etiam hæreticis & læsæ majestatis criminum per eos quomodolibet commissorum, ad comparandum personaliter in Romana Curia per quoscunque iudices ordinarios vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostræ vel Ro-

mani Pontificis pro tempore existentis signata, trahi aut citari non possint nec debeant, atque aliter factas citationes & censuras in eis appositæ, ac inde secuta quacunque, nulla & irrita, ac nullius roboris ac momenti fore, ac eos minime afficere aut arctare statumus & ordinamus. Nec non eos & eorum quemlibet ab omnibus & singulis decimis, subditis, & aliis oneribus ordinariis & extraordinariis quomodolibet nuncupatis, penos & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad instantiam Regum & Principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, justissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidei Catholice, ratione declaram Ecclesiarum nunc & pro tempore impositis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex simili scientia penitus & omnino eximimus & liberamus, nec ad id dilectis filiis modernis & pro tempore existentibus, S. R. E. Cameraario, nec non Camera Apostolicæ Thesaurario, præsentibus & clericis, ac decimarum, subsidiarum, & aliorum onerum hujusmodi collectoribus & subcollectoribus, seu exactoribus & commissariis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quorumcumque privilegiorum, indulgentiarum, & litterarum, etiam præsentibus derogantium, ac illarum tenorem de verbo ad verbum exprimentium, eis quomodolibet concessorum & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem, hujusmodi aliquas sententias, censuras, & poenas incurtere posse decernimus, illisque & quibusvis aliis in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub nostra indignationis, nec non excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis sanctorum officiorum & beneficiorum, quæ obtinent, & pro tempore obtinebunt, eo ipso incurrendis poenis, eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primates & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel earum diocesis residentes, quamdiu in illis residerint, ut præfertur, ad solutionem decimarum, subsidiarum, & onerum prælatorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommunicationis aut alias sententias, censuras, & poenas promulgare quoquo modo audeant seu præsumant, districtius inhibemus. Et insuper eisdem Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis, sic ut præmittitur, residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam dicta sede delegatis in quibuscumque civilibus, criminalibus, vel civilibus causis contra quoscunque clericos seculares particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regularia loca degentes regularis quomodolibet exemptos, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, ac quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes juxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna, quæ nosmet facere, exercere, & exequi libere licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem, auctoritate & tenore prædictis concedimus. Decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivæ habentem, & ubi ageatur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque contra præsentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvî, aut etiam per qualvis inhibitiones etiam quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illa-

^a Residentia pastoralis commendatur Conc. Triden. sess. 6. Canon. 17. & 24. Antioch. Can. 17. Agathens. can. 39.
^b Extat can. 20. 7. q. 1. quo Episcopus in Ecclesia non residens, sed per diversa loca vagatus redire recusavit, in monasterium detrahitur. Greg. lib. 3. Epist. 23.

CAP. VII.

tentiam privationis, & depositionis pralatorum inobedientium hujusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes ulque ad sententiam inclusive procedat, & exequatur juxta formam & tenorem dicti Concilii, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, ut supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis live bullis continetur, cum potestate citandi, inhiibendi, excommunicandi, suspendendi à divinis, declarandi, interdicens, aggravandi, regravandi, carceraandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna, contrariis quibuscunque non obstantibus.

Pius Quintus.

Ecclesiasticum ministerium nequaquam committendum nisi personæ quæ residere in loco & curam Ecclesiæ per se ipsam valeat exercere.

CAP. VI.

Cipientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum soluti quantum cum Deo possumus salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debere & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certa que scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, hac nostra perpetuò vailitura constitutione omnes & singulos rectores parochialium Ecclesiarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentie fuerint, in quibuscunque regnis, provinciis, civitatibus, diocesisibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem seu Principalem in quibusvis Patriarchalibus, aut metropolitans vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dispensationum à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hæctenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsentii constitutione aboleamus & revocamus, seu quocunque alio prætextu obtinerent, cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deservendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus, omnes & singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonicos sui, vel dignitatis, seu alterius cujuscunque beneficii, exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis que ex justa causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscunque, & commissarios, etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, interpretari, judicari, & diffiniri debere: Nec non irritum & inane, si quicquid fecerit super his à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est hæctenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Rom. 8. Id. Jul. 1568.

Idem.

In beneficiis curatis & parochialibus residere tenentur quibus creata est animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis residentia amittant, & pœnis canonice subiciantur.

In suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus divina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantia nostræ commissos dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficaciter operamque sedulam ad hoc omnino statimus adhibere, ut quemadmodum operosum sacri Concilii Tridentini progressum, foelicemque exitum Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim que in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati, apud Ecclesiæ sponas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri mœrore referimus) adeo sui, gregumque, quos olim deperditos Salvator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi crediturum oblitii sunt, ut etiam nunc in alma urbe vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonii inter eos suasque Ecclesias solemniter contractura confundentes, sponas suas in longa quasi viduitate relictas, & prædictas Ecclesias quocunque modo sibi concessas invisere, & apud illas, ut probos & providos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicujus etiam temporalis pœnæ metu frangendam seu convincendam esse censentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, primatibus, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præminentia præfulgentibus, dictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui juxta decretum super Residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenerentur, in virtute sanctæ obedientie, ultra pœnas in dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis eorum à regimine & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostræ, & pro tempore existentis Romanæ Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis pœnis, distinctè præcipiendo per Apostolicam scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis juxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter resident, & nihilominus, si quos mandato nostro hujusmodi (quod ablit) non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hæc parte conditionis, quam ceteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præsentem statuimus & ordinamus, quod deinceps omnia & singula, mobilia & immobilia, etiam in urbe vel eius districtu existentia, & se moventia, res & bona, jura & actiones, cujuscunque qualitatatis, valoris, & ubicunque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu & præminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam sive administrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias ac dioceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & juxta decretum & formam Concilii hujusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcunque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec

non pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & preventibus reservatarum, & assignatarum occasione quaesita: etiam si facultatem specialem de illis, aut earum parte testandi, & alias liberè disponendi à nobis & à quibuscunque aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus & successoribus nostris, etiam cum clausulis quòd facultates hujusmodi revocari non queant, aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum literarum desuper confectarum de rebus & bonis hujusmodi jamque deposuerint, tanquam spolia ad Cameraam Apostolicam legitime pertineant. Liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore existenti commissario nostro generali, & suis dictæ Camerae deputatis, in eventu decessus hujusmodi solitum inventarium super rebus & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis clericorum spoliis fieri solet, ad dilecti filii nostri moderni, & pro tempore existents generalis Thesaurarii manus reddere, dictæque Camerae applicare, cujusvis licentia desuper nanimè requisita. Ac facultates desuper confectas literas prædictas etiam motu & scientia similibus etiam in recompensam laborum & obsequiorum etiam nobis, & Ecclesie Romanæ dictæque sedi imperforum quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in eventu obitus hujusmodi, etiam si in urbe, aut ejus districtu, vel a libi extralitus Ecclesiis (ut præfertur) contigerit, & nunc prout ex tunc, & contra in dicta contumacia poenam ejusdem potestatis plenitudine, & tenore revocamus, cassamus, & annullamus, & tam eas, quam earum prætextu quomodolibet pro tẽpore condita factaq; testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet etiam ad pias causas, vel in remuneracionem servitorum, nulla & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore, neque cuiquam præsentium tenorem suffragari, & sic per quoscunque iudices & commissarios quavis auctoritate fungentes, & S. R. E. Cardinales in quavis instantia, sublata eis & eorum cuilibet quavis alias judicandi & interpretandi facultate, iudicari & diffiniri debere, ac quicquid secus a quoquam quavis auctoritate scienerit vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reservationibus, & decretis, quoad Prælatorum, & aliorum beneficiorum etiam in suis Ecclesiis aut diocesi, residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in urbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Camerae Apostolicæ applicata hæcenus emanatis, nullatenus præjudicare, neque quicquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, ut antea, manere volumus, præterquam quoad eos qui in suis Ecclesiis juxta formam prædicti Concilii resederint, & specialem licentiam testandi habuerint: hæc enim tantum salvam eis esse volumus, ita ut generalis licentia testandi eis quanquam residentibus minime suffragetur, sed sola specialiquam habuerint tueri se possint. Rom. 7. Calend. Dec. 1564.

TITVLVS III.
DE SPOLIIS CLERICORVM

Paulus Tertius.

Bona Prælatorum sine facultate testandi decedentium ad reverenda Camera Apostolicam spectant.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, dubia quæ litium dispendia afferre possent, in sua declarationis arbitrio tollit, ac desuper statuit & ordinat, prout rerum qualitate pensata, conspiciendo Do-

mino salubriter expedite. Cum itaque, sicut etiam à nonnullis nimium curiosis, qui jura Camerae Apostolicæ usurpare, ac Cameraam præfatam illis delinere solent, in dubium redigatur, an res & bona spoliata Prælatorum, etiam Pontifici vel alia in illis legitime fulgentium, caterarumque personarum secularium & regularium, tempore obitus ipsorum remanentia, ex eo quòd Romano Pontifici pro tempore existenti, & Camera præfata relecta fore, à generali Apostolica constitutione fofan non carere Cameraam prædictam jure legitime spectare, & quod pro eadem Camera exigatur, & recuperentur, cum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, & nostram indubiam intentionem & voluntatem fuisse, ut spolia hujusmodi ad dictam Cameraam, & ad alias spectarent & pertinerent, & quod pro eadem Camera exigatur, & recuperentur, cum prædecessorum nostrorum præfati diversos dictorum spolorum, ut ad Cameraam prædictam spectantium & pertinentium, collectores in variis provinciis & locis deputatos & constituerint, & deputaverimus, & confirmaverimus, variaz quoque literæ ab eisdem prædecessoribus, & nobis super exactione aliquorum eorundem spolorum, à quibus spolia hujusmodi ad præfatam Cameraam spectare expressè continebatur, emanaverunt, ac semper illi dicti prædecessores & plerique alii literas, & quædam de rebus ad Cameraam prædictam pertinentibus, quoad vel transigendo, aut aliis diversis modis spolia nos disposuerimus, necnon ea ab antiquissimis temporibus, dictæ Camerae nostræ nomine exactione, & impio prædecessorum veritas deprimi, & mendacium deliquit præter Camera præjudicium locum sibi vindicare, & attendentes quod iniquum esset, si ex Apostolicæ benignitate, vel alia rationabili causa, ad fructus, & loca collectores non designantur, jura ipsorum Camerae præterea depreceant, dubium hujusmodi evitetur, ac præmissis opportune providere volentes, nos propius, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ plenitudine declaramus, res & bona hujusmodi spolia, ut præfertur, nuncupata, in quibusvis regibus, ac principibus, tam citra, quam ultra montes, & maris, & omnium prædictarum, quantamcumque etiam ut præfertur, vel alia quomodolibet qualificatarum, qui vel nullo conditio redemptio, vel absque sufficienti facultate, aut alia exemptione, & quæ facultatem habuerint, conditio, & remanentia, & remanentia, & recuperandum aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameraam Apostolicam, & eorum ad alios, etiam ad Cathedralibus, etiam metropolitanis, & collegiis, & aliis Ecclesiis, monasteriis, & ceterisque beneficiis ecclesiasticis, cura & sine cura, secularibus, & quovismodo ordinantur, & regulis, utcumque, qualificatis successoribus, illa in titulum commendam, ad ministracionem, & alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa vigore præfati tituli, jus regrediendi, seu accedendi, vel ingressionis concessum fuerit, spectasse & spectare, illas, & recuperari potuisse & posse, ac ita, ut præfatis personis eorundem prædecessorum, & nostram intentionem & voluntatem semper fuisse fidem facimus, & attendimus per presentes.

Pius Quintus.

Sacra sepelietur ornamenta & rediva cultus divini pertinent sub nomine spolorum pervenit Camera Apostolicam spectant.

CAP. II.

Romani Pontificis providentia circumspicienda ad sollicitudinis suæ partes potissimum convertitur, &

